

International Science Group

ISG-KONF.COM

III

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE**

**"INTERACTION OF SOCIETY AND SCIENCE: PROBLEMS
AND PROSPECTS"**

**London, England
October 05-08, 2021**

ISBN 978-1-63972-063-7

DOI 10.46299/ISG.2021.II.III

INTERACTION OF SOCIETY AND SCIENCE: PROBLEMS AND PROSPECTS

Abstracts of III International Scientific and Practical Conference

London, England
October 05 – 08, 2021

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

UDC 01.1

The III International Science Conference «Interaction of society and science: problems and prospects», October 05 – 08, 2021, London, England. 456 p.

ISBN - 978-1-63972-063-7

DOI - 10.46299/ISG.2021.II.III

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liubchych Anna</u>	Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development National Academy of Law Sciences of Ukraine, Kharkiv, Ukraine, Scientific secretary of Institute
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Oleksandra Kovalevska</u>	Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs Dnipro, Ukraine
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Slabkyi Hennadii</u>	Doctor of Medical Sciences, Head of the Department of Health Sciences, Uzhhorod National University.
<u>Marchenko Dmytro</u>	Ph.D. in Machine Friction and Wear (Tribology), Associate Professor of Department of Tractors and Agricultural Machines, Maintenance and Servicing, Lecturer, Deputy dean on academic affairs of Engineering and Energy Faculty of Mykolayiv National Agrarian University (MNAU), Mykolayiv, Ukraine
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D. (Economics), specialty: 08.00.04 "Economics and management of enterprises (by type of economic activity)"

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES		
1.	Ткаченко І.Є. ОСОБЛИВОСТІ ГЕНЕЗИСУ ВІДГОДІВЕЛЬНИХ ТА М'ЯСНИХ ОЗНАК МОЛОДНЯКУ ЧЕРВОНОЇ БІЛОПОЯСОЇ ПОРОДИ М'ЯСНИХ СВИНЕЙ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	14
ARCHITECTURE, CONSTRUCTION		
2.	Skorokhodova A., Mironenko N. МЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СУЧАСНОМУ МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ	17
3.	Пастухова С.В., Лук'янчук Г.А. ГОЛОВНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРИ АВТОВОКЗАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ	21
ART HISTORY		
4.	Дихнич Л.П. ЦИФРОВА МОДА ЯК ВАЖЛИВА ЧАСТИНА СТАЛОЇ БІЗНЕС-МОДЕЛІ ФЕШН-ІНДУСТРІЇ	24
5.	Шестакова Д.В. ОБРАЗ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ У П'ЄСАХ А.ЧЕХОВА ТА А.ШНІЦЛЕРА	29
BIOLOGICAL SCIENCES		
6.	Haladiy B., Pet'ko L. THE BENJAMIN BRITTEN ROSE: MUSIC IN BEAUTY	32
7.	Melezhyk L. БІОЕНЕРГЕТИКА ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ДО ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ	45
CHEMICAL SCIENCES		
8.	Mukusheva G.K., Kishkentayeva A.S., Nurmaganbetov Z.S., Minayeva Y.V., Zhasymbekova A.R., Nurkenov O.A. HYBRID MOLECULES BASED ON THE ALKALOIDE CYTISINE	48

9.	Войцьо Р., Вишневська Л. МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ХІМІЇ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНОГО ЛІЦЕЮ	50
ECONOMIC SCIENCES		
10.	Jussibaliyeva A., Iskakova D., Iskakova D., Amerkhanova I. MAIN FACTORS, REASONS AND MOTIVES OF EDUCATIONAL AND LABOR MIGRATION OF YOUTH OF KAZAKHSTAN ABROAD	53
11.	Cherep O., Tadjiev B.U. STRUCTURE OF FORMATION OF INVESTMENT RESOURCES OF ENTERPRISES	61
12.	Kozenkova V. ECONOMETRIC MODELING OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISES ACTIVITIES	64
13.	Nazarov N. REGULATORY FRAMEWORK FOR THE SYSTEM OF PREVENTING LABOR CONFLICTS	70
14.	Антонюк К.Г. ГЕНЕЗИС ПОНЯТТЯ «ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ»	74
15.	Безкровний О.В., Арестов О.О., Саражин В.Д., Федь В.Ю., Лашко Т.Б. ФІСКАЛЬНА РОЛЬ ПДФО В СИСТЕМІ ПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ	78
16.	Боднар І.Р. ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ	83
17.	Джусибалиева А.К., Искакова Д.М., Искакова Д.Б. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ТРУДОВОЙ МИГРАЦИИ МОЛОДЕЖИ КАЗАХСТАНА ЗА РУБЕЖ	85
18.	Завадських Г.М. СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ДОСВІД МІСТ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	91

19.	Олейникова Л.Г. НАПРЯМИ І АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ В ОПОДАТКУВАННІ	97
20.	Славкова О.П., Чернов С.О. НАЦІОНАЛЬНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	100
HISTORICAL SCIENCES		
21.	Тугаринова С.А. АРХАИЧЕСКИЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ КАК ОСНОВА ДЛЯ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ЛАМАИЗМА И БУРЯТСКОГО ШАМАНИЗМА	103
JOURNALISM		
22.	Шульська Н., Зінчук Р., Римар Н., Рожило М. РЕДАКТОРСЬКА ЕТИКА Й КУЛЬТУРА ТВОРЕННЯ ЗАГОЛОВКІВ У РЕГІОНАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-ЗМІ	107
LEGAL SCIENCES		
23.	Bezdolny M. ON THE GROUNDS AND SOME FEATURES OF THE PROCEDURE FOR ACCOMMODATION OF FOREIGNERS AND PERSONS WITHOUT CITIZENSHIP IN TEMPORARY POINTS STAY OF FOREIGNERS AND STATELESS PERSONS WHO ARE ILLEGALLY STAYING IN UKRAINE	113
24.	Guyvan P. VINDICATION AS A WAY TO PROTECT PROPERTY AND AT THE SAME TIME – BONA FIDE POSSESSION	116
25.	Kuzmenko I., Dumanskyi R. TYPES OF DISCIPLINARY MEASURES APPLIED TO EMPLOYEES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE	123
26.	Діордіца І.В. ПРАВОРозУМІННЯ КІБЕРТЕРОРИЗМУ ЯК ЗАГРОЗИ КІБЕРБЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ	125
27.	Лінник Н.В. ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДИТИНИ	130

28.	Павлишин О.В. КВЕРЮСНАТУРАЛІЗМ І ПАНЮСНАТУРАЛІЗМ ЯК НОВІТНІ СПОСОБИ ОСМИСЛЕННЯ СУТНОСТІ ПРИРОДНОГО ПРАВА	138
29.	Попадинець Г.О. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НАДАННЯ АДВОКАТОМ БЕЗОПЛАТНОЇ ВТОРИННОЇ ДОПОМОГИ	144
MANAGEMENT, MARKETING		
30.	Dudnyk O., Maiboroda M., Minenko S., Bogomolova K. FORMATION OF STRATEGICALLY ORIENTED SYSTEM OF MOTIVATION OF PERSONNEL WORK IN MANAGEMENT OF THE MODERN ENTERPRISE	147
31.	Mohylevska O. PROBLEMS AND PROSPECTS OF DISTANCE LEARNING OF STUDENTS DURING THE PANDEMICS	153
32.	Voronina A., Demkiv M., Shtym O. STRUCTURING FUNCTIONS OF ADAPTATION MANAGEMENT IN THE PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM	160
33.	Васюк І.В. МАРКЕТИНГОВЕ УПРАВЛІННЯ НАБОРОМ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	166
34.	Волківська А.М., Стаднік О.В. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ	171
35.	Торяник Ж.І., Лугарь Є., Ігнатова Д. ЗАЛУЧЕННЯ ТАЛАНТІВ В ЕПОХУ ТРАНСФОРМАЦІЇ	176
MEDICAL SCIENCES		
36.	Bychkova S., Bychkov O., Tarasyuk A. ANTIINFLAMATORY AND IMMUNE EFFECTS OF STATINS IN PATIENTS WITH COMBINED PATHOLOGY	181

37.	Garas M., Ilnitska I., Humenyuk N., Kuninets T., Popovych O., Feruk A. A CASE OF ACUTE VIRAL HEPATITIS EBV-ETIOLOGY IN CHILDREN	188
38.	Ivanova L., Danyuk M., Pospolitat O., Velichko V., Lazor N., Korchynska O. ASPECTS OF CLINICS, DIAGNOSTICS AND TREATMENT OF ROTAVIRAL ENTERITIS IN CHILDREN	191
39.	Басюга І.О., Пахаренко Л.В., Жураківський В.М., Гінчицька Л.В., Ласитчук О.М. ЗНЕБОЛЕННЯ ПОЛОГІВ – СУЧАСНІ ПІДХОДИ	193
40.	Бобильова О., Калашніков А., Худайкулова О., Курділь Н. РОЗРОБКА ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСОБІВ ГІГІЄНИЧНИХ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ТА ДЕЗІНФІКУЮЧИХ, ЩО МОЖУТЬ БУТИ ВИКОРИСТАНІ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ПАНДЕМІЇ 2019-NCOV	196
41.	Видиборець Н.В., Вернигора А.І. ГЛІКОВАНІ ПРОТЕЇНИ – ЛАБОРАТОРНЕ ВИЗНАЧЕННЯ І КЛІНІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ	200
42.	Лук'янець Є.Ю. ОСТЕОПОРОЗНІ ПЕРЕЛОМИ У ЖІНОК В ПОСТМЕНОПАУЗІ	207
43.	Міхеєв А.О., Сидорчук Л.І., Дейнека С.Є., Бендас В.В., Сидорчук І.Й. ДЕСТАБІЛІЗАЦІЯ МІКРОБІОМУ ПОРОЖНИНИ РОТА ЗА ЛАКУНАРНОЇ АНГІНИ	212
44.	Халимова Н.Ю., Холикова А.О., Халимова З.Ю., Абидова Д.Х. МЕТАБОЛИЧЕСКИЙ СИНДРОМ У ПАЦИЕНТОК С ГИПЕРПРОЛАКТИНЕМИЕЙ	218
45.	Халимова Н.Ю., Холикова А.О., Халимова З.Ю., Иссаева С.С. ЗАБОЛЕВАНИЯ ЩИТОВИДНОЙ ЖЕЛЕЗЫ ПРИ ГИПЕРПРОЛАКТИНЕМИИ	221

46.	Хламанова Л.І., Чайковський Ю.Б. СИСТЕМНИЙ ДИДАКТИЧНИЙ ПІДХІД ДО АКТИВІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ У МЕДИЧНОМУ ВНЗ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID – 19	224
PEDAGOGICAL SCIENCES		
47.	Bolotnikova A. COMPILATION OF THE CURRICULUM ACADEMIC SUBJECT OF THE ELECTIVE THEORETICAL COURSE FOR TRAINING IN DISTANCE CONDITIONS	227
48.	Nechyporenko D., Nechyporenko L., Nechyporenko O. FEATURES OF PROGRAMMING IN THE TRAINING PROCESS OF ATHLETES WITH THE ORIENTATION OF THE MOTIVE OF ACHIEVEMENT TO AVOID FAILURE	230
49.	Kulsharipova Z.K., Kenzhebaeva Z.T., Baklanova K. CRITERIA ASSESSMENT AS A FORMATION TECHNOLOGY OF FOREIGN LANGUAGE LEARNERS' RESEARCH COMPETENCES	237
50.	Ігумінова С.Р., Ватралюк В.Я., Тарасенко М.С., Одайник В.В., Сивашенко Н.Р. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ХІМІЇ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ	242
51.	Аркушина Ю.В. ФОРМУВАННЯ СОЦІОЛІНГВІСТИНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРАВА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	245
52.	Букатова О.М., Морозов В.Г. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПОЄДНАННЯ НАВЧАННЯ З ВИРОБНИЧОЮ ПРАЦЕЮ	249
53.	Голота Н., Машовець М., Несен Ю. ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ ЖИВОПISУ ПРИ ОЗНАЙОМЛЕННІ ДІТЕЙ 5-ГО РОКУ ЖИТТЯ З ОБ'ЄКТАМИ ПРИРОДИ	253
54.	Закиров Ф.Х., Красильников А.А. МЕТОДЫ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПСИХОДИАГНОСТИКЕ СПОРТСМЕНОВ	262

55.	Камінська О., Федорченко О. ПРОФЕСІЙНІ РИСИ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	268
56.	Карпенко О.Є., Чепіль М.М. ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД	271
57.	Коваленко О.М. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	274
58.	Кришталь А.О. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ СИТУАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ»	278
59.	Литвиненко Н.П. ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ТА ФАХОВОЇ МЕДИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ	280
60.	Олійник Л. В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ШКОЛИ	283
61.	Поліщук В.В., Мовчан В.П., Лой Б.І. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ В ПОЗАКЛАСНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	289
62.	Потапова Н.В. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ	296
63.	Решнова С.Ф., Купріян Е.С. АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ ДЕЯКИХ ПЛАТФОРМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ХІМІЇ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	299

64.	Руденко Н.М., Івахненко Ю.Д., Широков Д.Л. ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ «АЖУРНА ПИЛКА» НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	304
65.	Саип В.А., Нұралы Т.И., Рыскалиева Р.Г. ТАНЫМДЫҚ БЕЛСЕНДІЛІКТІ ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА БАҒЫТТАЛҒАН ОҚЫТУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ	307
66.	Силадій І.М. САМОРОЗВИТОК – ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ	311
67.	Ситник О.І., Омельченко А.В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА З РАНЬОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	314
68.	Степанюк А.В., Петришин Л.Я. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ У ГАЛУЗІ ПРИРОДНИЧИХ НАУК В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ	320
69.	Федорова О.В., Сльозник О.О. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО РОЗРОБЛЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ	327
70.	Чубенко В.А. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АСПЕКТІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	330
PHILOLOGICAL SCIENCES		
71.	Fedorova A. A CULT OBJECT BOWL IN THE GERMANIC LANGUAGES	333
72.	Korobova I. E-LEARNING AND EDUCATION	335

73.	Kuzmenko R., Makedon S., Ostashko E. PECULIARITIES OF TRANSLATION OF GEOGRAPHICAL NAMES IN ENGLISH LANGUAGE	339
74.	Sabov A. IMPACT OF BILINGUALISM ON COGNITIVE ACTIVITY/DEVELOPMENT	342
75.	Олійник А.М. ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ МОРФОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ГІМНАЗІЇ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	346
76.	Пилипенко І.О. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРИ СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ «MEAL» НА МАТЕРІАЛІ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	352
PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES		
77.	Сніжко Н.В., Руднева В.М. ПРО ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ	355
POLITICAL		
78.	Mehmetshah I.O.K. TACTICS AND STRATEGY OF TURKEY AND AZERBAIJAN IN THE FIELD OF POLITICS AND OIL AND GAS PRODUCTION AT THE PRESENT STAGE	362
PSYCHOLOGICAL SCIENCES		
79.	Nasibova S.K. EMOTIONAL INTELLIGENCE AS THE ABILITY TO CONTROL RELATIONSHIPS WITH OTHER PEOPLE	366
80.	Атаманчук Н.М., Яланська С.П. ПОДОЛАННЯ ПОВЕДІНКОВИХ ТРУДНОЩІВ СТУДЕНТІВ НА ЕТАПІ АДАПТАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: РЕСУРС КАЗКО-ТЕХНІКИ	369
81.	Вакуліч Т.М., Сафір Т.Ю. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОРЕКЦІЯ ЕМОЦІЙНИХ РОЗЛАДІВ У ЖІНОК З СЕКСУАЛЬНИМИ ДИСФУНКЦІЯМИ	372

82.	Іваненко О.В., Пономарьова В.Л. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ТРИВОЖНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ	366
83.	Гордієнко К.О. ЕМПАТІЯ ЯК ПОКАЗНИК КІБЕРБУЛІНГУ СЕРЕД ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	381
84.	Чернякова Н.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ СТРЕСУ ТА СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА	384
TECHNICAL SCIENCES		
85.	Alexandrov O. MODELING OF FLOW DISTRIBUTION IN ELECTRIC NETWORK TAKING INTO ACCOUNT THE UNCERTAIN FACTORS	390
86.	Guo Xu, Войтенко В.И., Лапач С.Н. ВЛИЯНИЕ ВАРИАНТНЫХ ПЕРЕМЕННЫХ ТОЧЕНИЯ НА ЭКОНОМИЧНОСТЬ ТОЧЕНИЯ	396
87.	Hrechanyi O., Tsehelnii Y. ANALYSIS OF THE EQUIPMENT FOR MIXING AND PELLETIZING OF BURDEN MATERIALS	397
88.	Natbiladze N., Khatiashvili G. MOTION CONVERTING MULTI-LINK MECHANISM	399
89.	Pavlovskiy O., Platov I. COMPARATIVE ANALYSIS OF C / C ++ COMPILERS	402
90.	Vasilchenko T., Syniavskiy D. ANALYSIS OF ROLLED CUTTING EQUIPMENT	407
91.	Білюк І.С., Савченко О.В., Шарейко Д.Ю., Гаврилов С.О., Фоменко А.М. СИСТЕМА КЕРУВАННЯ СЕРВОПРИВОДАМИ	409
92.	Корчак М.М. ОБҐРУНТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ПОДРІБНЕННЯ ЗАЛИШКІВ КУКУРУДЗИ ПО РЯДКАХ ПОСІВУ	412

93.	Кошлань О.А., Федорієнко В.А. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ЗА ДАНИМИ СУЧАСНИХ АНАЛІТИЧНИХ АГЕНТСТВ	418
94.	Фіалко Н.М., Шеренковський Ю.В., Меранова Н.О., Альошко С.О., Кутняк О.М. CFD МОДЕЛЮВАННЯ РОБОЧИХ ПРОЦЕСІВ ПАЛЬНИКІВ З ЦИЛІНДРИЧНИМИ СТАБІЛІЗАТОРАМИ ПОЛУМ'Я ЗА НАЯВНОСТІ НІШОВИХ ПОРОЖНИН	428
95.	Фіалко Н.М., Шеренковський Ю.В., Меранова Н.О., Альошко С.О., Харченко С.Д. ВПЛИВ ТЕПЛОПРОВІДНОСТІ БАГАТОШАРОВИХ ПОКРИТТІВ НА ТЕМПЕРАТУРНІ РЕЖИМИ МІКРОФАКЕЛЬНИХ ПАЛЬНИКІВ	431
96.	Чорногор Н.О. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ХЕНДЛІНГОВО ОБСЛУГОВУВАННЯ В АЕРОПОРТАХ	434
97.	Шаповал В.Г., Жилинская С.Р., Роечко А.Н., Скобенко А.В., Терещук Р.Н. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УСТОЙЧИВОСТИ ВОДО – И НЕВОДОНАСЫЩЕННЫХ ГРУНТОВЫХ ВЕРТИКАЛЬНЫХ ОТКОСОВ	437
TOURISM		
98.	Гурова Д., Цвілій С., Кукліна Т., Журавльова С., Мамотенко Д. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНИХ РЕГІОНІВ СВІТУ	440
99.	Поворознюк І.М. ЗНАЧЕННЯ ТУРИЗМУ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	448
VETERINARY SCIENCES		
100.	Антіпов А.А., Папченко І.В., Гончаренко В.П., Ткаченко С.М., Ткаченко І.С. ЩО ТРЕБА ЗНАТИ ПРО СТИХОРХОЗ БОБРІВ	451

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ У ГАЛУЗІ ПРИРОДНИЧИХ НАУК В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Степанюк Алла Василівна,

доктор педагогічних наук, професор, професор,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Петришин Любов Ярославівна,

здобувач другого рівні вищої освіти
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

В сучасній освітній системі України все більшої актуальності набуває компетентнісний підхід. Його суть полягає в пріоритеті позапредметних, особистісно значущих знань і вмінь над предметними знаннями. А саме досвід показав, що найбільш соціально адаптованими виявилися люди, що володіють не сумою академічних знань, а сукупністю особистісних якостей: ініціативності, підприємливості, творчого підходу до справи, вміння приймати самостійні рішення.

В нормативних документах [1] компетентність визначається як комбінація знань, навичок та ставлень, де: знання – це факти, поняття, закони, ідеї теорії, які уже встановлені в науці; уміння – це здатність використовувати знання для досягнення певного результату; ставлення – це налаштованість щодо ідей, людини, ситуації та спонукання до відповідних реакцій або дій. Деякі дослідники схиляються визначення компетентності як сукупності особистісних якостей учня (ціннісно-сміслових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), обумовлених досвідом його діяльності в певній соціально і особистісно-значущій сфері. Таким чином, на даний час не існує загальноприйнятого визначення компетенції. Загальним для всіх визначень є розуміння її як здатності особистості справлятися з самими різними завданнями.

Концептуальним для нашого дослідження є розмежування понять «знання» та «компетентності». Проведений аналіз наукових джерел дозволяє зробити такі узагальнення:

1. Знання є компонентом компетентності.
2. Знання можуть мати активну і пасивну форми, а компетентності – лише активну.

3. Знання засвоюються (запам'ятовуються), а компетентності набуваються у власній умотивованій діяльності.

4. Знання можуть існувати поза свідомістю людини, а компетентність – це здатність діяти в конкретній ситуації. Це привласнене особистісне знання, яке може мати різні смисли в особистості.

5. При компетентнісному підході знання і вміння співпадають. Компетентність – це вміння використовувати знання в конкретному середовищі.

Під ключовими компетентностями науковці розуміють найбільш універсальні за своїм характером і ступеня застосовності компетенції. Їх формування здійснюється в рамках кожного навчального предмета, і по суті, вони – над предметні. До них належать такі, як:

Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовою. Усвідомлення ролі ефективного спілкування. 2. Спілкування іноземними мовами. Уміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання і письмо) у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів. Уміння посередницької діяльності та міжкультурного спілкування. 3. Математична компетентність. Уміння застосовувати математичні (числові та геометричні) методи для вирішення прикладних завдань у різних сферах діяльності. Здатність до розуміння і використання простих математичних моделей. Уміння будувати такі моделі для вирішення проблем. 4. Компетентності у природничих науках і технологіях. Наукове розуміння природи і сучасних технологій, а також здатність застосовувати його в практичній діяльності. Уміння застосовувати науковий метод, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати. 5. Інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Інформаційна й медіаграмотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, робота з базами даних, навички безпеки в інтернеті та кібербезпеці. Розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо). 6. Уміння вчитися впродовж життя. Здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя. 7. Соціальні і громадянські компетентності. Усі форми поведінки, які потрібні для ефективної

та конструктивної участі у громадському житті, на роботі. Уміння працювати з іншими на результат, попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів. 8. Підприємливість. Уміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави. Здітність до підприємницького ризику. 9. Загальнокультурна грамотність. Здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Ця компетентність передбачає глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших. 10. Екологічна грамотність і здорове життя. Уміння розумно та раціонально користуватися природними ресурсами в рамках сталого розвитку, усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя [1]. Усі ці компетентності учні набувають послідовно, поступово, під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти.

Європейський варіант ключових компетенції дещо відмінний. Так, згідно нього учні повинні:

Вивчати: вміти отримувати користь з досвіду; організовувати взаємозв'язок своїх знань і впорядковувати їх; організовувати свої власні прийоми вивчення; вміти вирішувати проблеми; самостійно займатися своїм навчанням.

Шукати: запитувати різні бази даних; опитувати оточення; консультуватися у експерта; отримувати інформацію; вміти працювати з документами та класифікувати їх.

Думати: організовувати взаємозв'язок минулих і справжніх подій; критично ставитися до того чи іншого аспекту розвитку наших суспільств; вміти протистояти непевності та складності; займати позицію в дискусіях і виконувати свою власну думку; бачити важливість політичного та економічного оточення, в якому проходить навчання і робота; оцінювати соціальні звички, пов'язані зі здоров'ям, споживанням, а також з навколишнім середовищем; вміти оцінювати твори мистецтва і літератури.

Співпрацювати: вміти співпрацювати і працювати в групі; приймати рішення - улагоджувати розбіжності та конфлікти; вміти домовлятися; вміти розробляти і виконувати контракти.

Братися за справу: включатися в проект; нести відповідальність; входити в групу або колектив і вносити свій внесок; доводити солідарність; вміти організовувати свою роботу; вміти користуватися обчислювальними і моделюючими приладами.

Адаптуватися: вміти використовувати нові технології інформації та комунікації; доводити гнучкість перед обличчям швидких змін; показувати стійкість перед труднощами; вміти знаходити нові рішення.

Для ключових компетентностей здобувачів освіти спільними є наскрізні вміння учнів (м'які навички). Як правило, дослідники виділяють 11 наскрізних умінь:

1. *Читання з розумінням:* сприймати, розуміти інформацію, записану (передану) різним способом або відтворену технічними пристроями виявляти припущення та інформацію, надану в тексті в неявному вигляді доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні умовиводи фактами з тексту та неявними доказами висловлювати ідеї, пов'язані з новим розумінням тексту після його аналізу та добору контраргументів

2. *Висловлення власної думки усно й письмово* передавати словесно власні думки, почуття, переконання, зважаючи на мету та учасників комунікації та обираючи для цього відповідні мовленнєві стратегії

3. *Критичне та системне мислення* визначати характерні ознаки явищ, подій, ідей аналізувати й оцінювати доказовість і вагу аргументів у судженнях, враховувати протилежні думки і контраргументи відрізняти факти від їхньої інтерпретації, розрізняти спроби маніпулювання даними, використовуючи різноманітні ресурси й способи для оцінювання надійності кількісних і якісних доказів та достовірності інформаційних джерел

4. *Творче мислення, продукування нових ідей, використання ідей інших та їх доопрацювання* застосування знань з різних предметів і галузей для створення нових об'єктів, ідей вміння випробовувати нові ідеї з обґрунтованим ризиком під час висловлення та впровадження нового.

5. *Ініціативність:* активний пошук і пропонування рішень для розвитку й перевірки ідей та вирішення проблем (створення цінностей)

6. *Логічне обґрунтування позиції:* висловлювати послідовні, несуперечливі, обґрунтовані міркування у вигляді умовиводів/суджень, що є виявом власного ставлення до подій, явищ і процесів

7. *Конструктивне керування емоціями:* розпізнавати власні емоції та емоційний стан інших розуміти, як емоції можуть допомагати і заважати в діяльності, та вживати заходів, які відповідають емоційному стану, на основі усвідомлення того, що особа може керувати емоціями, знає способи налаштування себе на продуктивну діяльність

8. *Оцінювання ризиків* розрізняти прийнятні і неприйнятні ризики, зважаючи на велику кількість чинників

9. *Ухвалення рішень:* оцінювати способи розв'язання проблем, враховуючи їхні етичні, правові, екологічні та суспільні наслідки

10. *Розв'язування проблем:* формулювати проблеми і представляти їх різними способами обирати й отримувати дані для вирішення проблем з надійних джерел, застосовуючи різні прийоми/стратегії розв'язання/вирішення проблем.

11. *Співпраця з іншими:* обґрунтовувати користь взаємодії під час спільної діяльності планувати свою і групову роботу, підтримувати учасників

групи допомагати та спонукати/заохочувати інших до досягнення спільної мети. [2].

У всіх ключових компетентностях враховуються такі навички, як критичне мислення, аналітичне мислення, вирішення проблем, творчість, робота в команді, вміння спілкування, прийняття рішень, саморегуляція, стійкість, емпатія, повага до різноманітності.

У нашому дослідженні ми зосередили увагу саме на формуванні критичного мислення школярів у галузі природничих наук в умовах змішаного навчання. Для оцінки стану реалізації проблеми у процесі вивчення природничих наук у закладах загальної середньої освіти ми провели анкетування учителів. В опит взяло участь 106 учителів біології, хімії, фізики.

Усі учителі (100%) використовують завдання на формування критичного мислення в процесі вивчення навчальних предметів природничої галузі. Активно використовують такі завдання на уроках 88 з учителів, що взяли участь в анкетуванні (83,02%), в позаурочній роботі – 72 (67,92%); у позашкільній роботі – 20 (18,87%). Переважна більшість учителів (92,45%) ставить за мету уроку формування логічних умінь школярів – умінь порівнювати, аналізувати, узагальнювати. На запитання «Чи ставите Ви за спеціальну мету уроку формування в учнів вмінь критичного мислення?» 42 учителі (39,62%) відповіли «Ні». Це свідчить про недостатню увагу до формування важливого компоненту навчальної компетентності сучасного учня.

Разом з тим, 43,40 % (46 учителів) зосереджують увагу на формуванні в учнів умінь роботи з текстом. Для формування умінь спостерігати переважна більшість учителів організовує самостійні спостереження учнів, попередньо обговорюючи план спостереження – 86,79% (92). Незначна частина вчителів дає завдання, що вимагають спостереження без попереднього обговорення плану спостереження. Лише чверть вчителів вважає, що формують умінь спостерігати шляхом організації спостереження за діяльністю учителя. Незважаючи на те, що процес вивчення біології безумовно передбачає формування логічних висновків, 9 вчителів (8,49%) зауважили, що цього не роблять. Причинами цього були названі нестача часу на уроці. Лише один учитель (4 роки педагогічного стажу) головною причиною вважає те, що не має достатньої методичної підготовки та навчально-методичного забезпечення.

Результати анкетування показали, що учителі використовують завдання на формування критичного мислення на різних етапах уроку. Найчастіше завдання це відбувається у ході лабораторних робіт – 89 чол. (83,96%) та при вивченні нового матеріалу – 88 чол. (83,02%). Значна частина учителів – 63 чол. (59,43%) використовують ці завдання для актуалізації опорних знань та мотивації навчальної діяльності. Із них: 16 чол. (15,09%) використовують їх часто, а 47 чол. (44,34%) – рідко. Також учителі рідко використовують завдання на формування у школярів критичного мислення на етапі перевірки домашнього завдання – 32 чол. (30,19%). Висновки за результатами досліджень найчастіше формулюються спільно вчителем та учнями – так відмітили 90 учителів (84,91%). Проте 8

учителів (7,55%) самі формулюють висновки за результатами проведених дослідів.

При проведенні лабораторних робіт більшість вчителів (75%) комбінують індивідуальні та групові форми організації роботи учнів. Основні труднощі використання завдань на формування критичного мислення школярів та й загалом в організації технології формування критичного мислення, пов'язані з низьким рівнем навчально-методичного забезпечення та й недостатньою методичною підготовкою саме в даному напрямку роботи.

Нами було проаналізовано як учителі навчають учнів працювати з джерелами інформації. Наприклад, 43,4% (46 учителів) навчають учнів правил роботи з каталогом; 73,58% (78 учителів) детально навчають учнів працювати з апаратом орієнтації підручника; 24,53% (26 учителів) формують уміння пошуку необхідної інформації у системі Інтернет. Вважаємо за доцільне відмітити, що серед цих учителів рівна кількість тих, що працюють у міських та сільських школах. Важливими умовами для формування критичного мислення школярів є забезпечення навчальною і науковою літературою вчителів та учнів, наявність необхідних методичних розробок і лабораторного обладнання. Рівень забезпечення таких умов за результатами анкетування засвідчує, що особливо проблемним є забезпечення навчальним обладнанням. На їх низький рівень вказують 36 чол. (33,96%), середній – 66 чол. (62,26%), тоді як на достатній – лише 4 чол. (3,78%). Однак, проведений аналіз такого показника, як забезпечення навчальною та науковою літературою, показав дещо іншу картину: на низький його рівень вказали 22 чол. (20,75%), середній – 72 чол. (67,93%), достатній – 12 чол. (11,32%). Отже, в основному, вчителі 84 чол. (79,25%) задоволені наявним забезпеченням навчальною та науковою літературою. Проте значна частка учителів потребує методичних розробок щодо формування критичного мислення школярів – 16 чол. (15,09%).

Проведений аналіз літературних джерел [3–6] засвідчив, що навчальний процес, спрямований на розвиток критичного мислення, має такі особливості:

- у навчання включаються завдання, вирішення яких вимагає мислення високого рівня (аналізу, синтезу, оцінки);
- навчальний процес організований як дослідження певної теми, яке виконується шляхом інтерактивної взаємодії учнів. Щоб бути ефективними сьогодні, вчителі повинні використовувати як повсякденний інструментарій: кооперативне навчання зі всіма методами та прийомами роботи в малих групах, проекти, дебати та інші види дискусії, експериментальні вправи, моделювання, соціологічні та польові дослідження та ін.;
- результатом навчання визнається не засвоєння фактів або чужих думок, а вироблення власних суджень через застосування до інформації адекватних прийомів мислення;
- викладання в цьому процесі є стратегією постійного оцінювання цих результатів з використанням зворотного зв'язку «учні-учитель» на основі дослідницької активності учнів у класі;
- критичне мислення вимагає від учнів достатніх навичок оперування доказами та формулювання суджень, умовиводів. Сюди ж відноситься і здатність

застосовувати графіки і схеми у вирішенні актуальних завдань, знаходити та інтерпретувати оригінальні документи та джерела інформації, аналізувати аргументи, обґрунтовувати висновки

Таким чином, критичне мислення це системне, цілісне утворення, що формується всією системною життєдіяльністю учні, в якій школі належить провідна роль. Результати формування критичного мислення в школярів у процесі вивчення природничих наук, концептуальної ідеєю якого є доцільність розгляду критичного мислення як ієрархічної системи, та яка передбачає два взаємопов'язані етапи: 1 етап – основна школа – цілеспрямована діяльність із формування прийомів розумової діяльності: аналіз, синтез, абстрагування, порівняння, вміння робити висновки тощо, який включає два під етапи: акумуляційний та осмислення; 2 етап – розвиток критичного мислення як складного цілісного утворення в системному та тривалому освітньому процесі. Оволодіння операціями логічного мислення та природничо-науковою картиною світу як загальнокультурним феноменом дозволяє учням виробити критичний стиль мислення.

Використана література:

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / заг. ред. М. Грищенка. С. 12. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Наскрізні вміння учнів <https://www.pedrada.com.ua/article/2762-yak-klyuchov-kompetentnost-ta-naskrzn-vmnnya-potrbn-uchnyam-5-9-klasv>
3. Паламарчук В. Ф. Як виростити інтелектуала. Тернопіль: «Навчальна крига – Богдан», 2000. 152 с.
4. Пометун О., Сущенко І. Навчаємо мислити критично : посібник для вчителів. Д. : ЛІРА, 2016. 144 с.
5. Степанюк А. В. Формування цілісних знань школярів про живу природу: монографія – Вид. 2-ге, переробл.й доповн. Тернопіль : Вид-во «Вектор», 2012. 228 с.
6. Тягло О. Критичне мислення – освітня інновація доби демократично орієнтованих трансформацій суспільства. *Вісник програм шкільних обмінів.* – 2006. № 28. С. 7–10.